

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr.198

Tel.: 022 24-36-41

Nr. 06/324 din „22” 01. 2016

La nr.36/01-08/12 din 06 ianuarie 2016

Agencia Relații Funciare și Cadastru

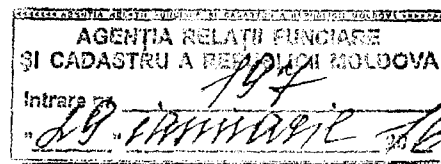
Prin prezenta, Vă remitem atașat Raportul de expertiză anticorupție asupra nivelului coruptibilității proiectului de lege privind Registrul obiectelor de infrastructură tehnică - edilitară.

Anexă:

- raport de expertiză anticorupție – 4 (patru) file;
- anexa la raport de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director adjunct

Cristina ȚARNĂ

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

asupra nivelului coruptibilității proiectului

de lege privind Registrul obiectelor de infrastructură tehnică -

edilitară

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1 Fundamentarea generală a proiectului

a. Autor al inițiativei legislative este Guvernul RM, autor nemijlocit - Agenția Relații Funciare și Cadastru, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 47(44) din Regulamentul Parlamentului.

b. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art. 72 din Constituție și art.art. 6-11 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

c. Scopul promovării proiectului. Potrivit autorului, finalitatea scontată prin prezentul proiect este reglementarea mecanismului de înregistrare a obiectelor de infrastructură tehnico-edilitară și statutul Registrului obiectelor de infrastructură tehnico-edilitară.

d. Suficiența argumentării. Autorul a reliefat în conținutul notei informative argumente elocvente, care evidențiază temeiul legal, condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite prin implementarea acestuia, structura proiectului și principalele prevederi de conținut, impactul și experiența pozitivă a altor state. Astfel, considerăm că sunt generic îndeplinite exigențele stabilite de prevederile art.20 lit.a)-c) al Legii privind actele legislative nr.780-XV din 27 decembrie 2001. Prin urmare, analizând prin prisma raționamentelor prezentate de către autoritate, apreciem drept justificată inițiativa de aprobare a unui act departamental integru de reglementare a mecanismului de înregistrare a obiectelor de infrastructură tehnico-edilitară.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

Fundamentarea economico-financiară lipsește, deși prevederile proiectului presupun cheltuieli financiare.

Potrivit estimărilor autorului, implementarea proiectului presupune alocarea suplimentară a 5 mln lei din contul bugetului de stat. Totodată, autorul nu reflectă sursa de acoperire a cheltuielilor prepuse. În aceeași ordine de idei, tabela de divergențe nu cuprinde referințele corespunzătoare a autorității publice centrale responsabile de gestionarea finanțelor publice

– Ministerul Finanțelor – privind sustenabilitatea proiectului.

În conformitate cu prevederile art.20 lit.d) al Legii privind actele legislative nr.780-XV din 27 decembrie 2001, autorul prezintă fundamentarea economico-financiară a proiectului în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură.

În aceeași ordine de idei, conform prevederilor art.17 al Legii nr.181 din 25 iulie 2014 finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, proiectele de acte normative cu impact financiar asupra bugetelor se supun expertizei financiare în conformitate cu legislația ce reglementează modul de elaborare a actelor normative. Pe parcursul anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care conduc la reducerea veniturilor și/sau majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget. Totodată, stabilirea prin alte acte normative decât legea/decizia bugetară anuală a unor sume sau cote procentuale din buget sau din produsul intern brut destinate anumitor domenii, sectoare sau programe nu se admite.

Prin urmare, ținând cont de faptul că proiectul este înaintat în condiții de austeritate bugetară și lipsa informațiilor privind cheltuielile financiare suplimentare ce țin de implementarea prevederilor propuse, se recomandă autorului, consultarea suplimentară a opiniei autorității de resort și completarea notei informative a proiectului vis-a-vis de aspectele evidențiate anterior cu argumente concludente ce ar spori forța probantă a reglementărilor propuse.

1.3 Analiza impactului de reglementare a proiectului

Deși autorul menționează în conținutul notei de argumentare a proiectului faptul că prevederile propuse vor avea un impact asupra mediului de afaceri, proiectul nu a fost supus analizei impactului de reglementare, cerință obligatorie stabilită de prevederile Legii cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător nr.235-XVI din 20 iulie 2006. Astfel, ținând cont de faptul că proiectul introduce amendamente la cadrul normativ de resort ce reglementează activitatea antreprenorială, autorul urmează să elaboreze și să prezinte actul de analiză a impactului de reglementare în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.1230 din 24 octombrie 2006 cu privire la aprobarea Metodologiei de analiză a impactului de reglementare și de monitorizare a eficienței actului de reglementare. Analiza impactului de reglementare reprezintă argumentarea, în baza evaluării costurilor și beneficiilor, a necesității adoptării actului normativ și analiza de impact al acestuia asupra activității de întreprinzător, inclusiv asigurarea respectării drepturilor și intereselor întreprinzătorilor și ale statului. Prin urmare, în conformitate cu prevederile art.13 al Legii nr.235-XVI din 20 iulie 2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.126-130, art.627), proiectul în speță urmează a fi însoțit de Analiza impactului de reglementare (AIR), care va reprezenta argumentarea, în baza evaluării costurilor și beneficiilor, necesității adoptării actului normativ și analiza de impact al acestuia asupra activității de întreprinzător. AIR urmează să fie prezentat grupului de lucru al Comisiei de Stat pentru Reglementarea Activității de Întreprinzător.

1.4 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

Prevederile proiectului nu promovează și nu prejudiciază careva interese de grup sau individuale în lipsa justificării interesului public. Totodată, considerăm necesară revizuirea proiectului prin prisma recomandărilor relevate în conținutul Capitolului II al prezentului raport de expertiză anticorupție, întru excluderea eventualelor riscuri de corupție aferente proceselor reglementate.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

Proiectul urmează a fi revăzut prin prisma standardelor internaționale anticorupție conform recomandărilor statuate la pct.6 al Capitolului II al prezentului raport de expertiză anticorupție.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. Cu referire la transparența în procesul decizional constatăm că proiectul prenotat se regăsește pe pagina oficială a autorității, cerință impusă de prevederile Legii privind transparența în procesul decizional nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008, potrivit căreia autoritățile publice sunt obligate de a întreprinde măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate la procesul decizional, plasând proiectul de act normativ pe pagina web oficială a instituției (<http://www.arfc.gov.md/files/Proiect%20ROITE%20V3.pdf>).

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigui

Textul proiectului corespunde tehnicii legislative și normative, regulilor limbajului și expresiei juridice.

2. Conflicte ale normelor de drept

Nu sînt identificate conflicte ale normelor de drept, capabile să genereze coruptibilitate.

3. Norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb

Art.5 alin.(4) pct.1) al proiectului: „[...] Registratorul are următoarele atribuții: 1) decide, în modul stabilit, asupra efectuării înregistrării, modificării înscrierii în Registru ori refuză efectuarea sau modificarea înscrierii respective;”.

Sintagma: „în modul stabilit” conferă per ansamblu normei precitate un caracter de trimitere și drept consecință creează incertitudine cu referire la reglementarea aplicabilă raporturilor juridice în speță. Norma în cauză este generală, nu face referință la vreun act normativ concret, iar ulterior la etapa de implementare, stabilirea normelor juridice relevante aplicabile va fi dificilă, fapt ce va crea premise de coruptibilitate.

Recomandarea: Se recomandă autorului reformularea amendamentului propus și evitarea sintagmelor generale care conferă incertitudine normei juridice. În acest sens, propunem substituirea sintagmelor prenotate, cu referințe concrete la prevederile actelor normative în vigoare aplicabile raporturilor juridice reglementate sau evidențierea expresă a modului de publicare a hotărîrilor în speță.

Art.6 alin.(3) al proiectului: „Conținutul minim de date necesare pentru descrierea obiectului de infrastructură tehnico-edilitară și a elementelor constructive ale acestuia în Registru și identificarea lor în dependență de tipul obiectului se stabilește de

Agenție.”;

Art.8 alin.(3) al proiectului: „Conținutul și modul de întocmire a documentelor ce servesc temei pentru înregistrarea obiectului de infrastructură tehnico-edilitară se stabilește de Agenție.”;

Art.12 alin.(3) al proiectului: „Regulile privind depunerea cererii și a documentelor necesare înregistrării prin intermediul comunicațiilor poștale sau electronice se stabilesc de Agenție.”;

Art.15 alin.(4) al proiectului: „Modul de efectuare a înscrierilor în Registru este stabilit de Agenție.”.

Norma propusă atribuie Agenției dreptul și competența de a elabora, în mod autonom, reglementări cu caracter normativ, fapt ce periclitează stabilitatea raporturilor juridice reglementate. În cazul utilizării normelor în cauză, elementele (factorii) coruptibilității nu sînt evidențiați direct, dar aceste norme contribuie la apariția altor elemente cu risc puternic de coruptibilitate: lărgirea atribuțiilor discreționare, stabilirea aleatorie a termenelor pentru prestarea serviciilor, cerințe exagerate pentru realizarea unor drepturi etc.

Recomandarea: În acest context, menționăm faptul că procedurile în cauză urmează a fi reglementate în cadrul unui/unor acte normative aprobate de către Guvern cu respectarea tuturor exigențelor de tehnică legislativă relevante, cît și a standardelor privind transparența decizională. Totodată întru depășirea riscurilor evidențiate în cadrul analizei anterioare, autorul poate atribui procedurilor în cauză o secțiune separată în cadrul documentului propus pentru expertiză, evitînd astfel, ramificarea excesivă a cadrului normativ de resort. Acțiunile date vor asigura accesibilitatea, stabilitatea și transparența reglementărilor legale în domeniu.

4. Discreții excesive ale autorităților publice

Art.13 alin.(1) al proiectului: „Articolul 13. Termenul de examinare a cererii. (1) Termenul de examinare a cererii nu trebuie să depășească 20 zile lucrătoare din data înregistrării ei.”.

Conform prevederilor art.32 alin.(2) al Legii cadastrului bunurilor imobile nr.1543-XIII din 25 februarie 1998: „Termenul de examinare a cererii nu trebuie să depășească 7 zile lucrătoare din data înregistrării ei”. Prin urmare, raportînd prevederile art.14 alin.(1) al proiectului la normele precitate, remarcăm faptul că redacția propusă stabilește discreții excesive pentru subiectul ce exercită atribuția de examinare a cererii, or termenul statuat este exagerat de mare.

Recomandarea: Se recomandă revizuirea și micșorarea termenului de examinare a cererii.

Art.14 alin.(3) al proiectului: „Decizia privind refuzul înregistrării se aduce la cunoștința solicitantului în scris.”

Norma propusă nu reglementează termenul de înștiințare a solicitantului în cazul refuzului înregistrării. În acest context, menționăm faptul că lipsa unor termeni clari pentru luarea deciziilor creează oportunități autorității pentru stabilirea acestora la propria sa discreție.

Recomandarea: Se recomandă autorului reglementarea termenului de înștiințare a solicitantului în cazul refuzului înregistrării.

Art.21 alin.(1) al proiectului: „Articolul 21. Controlul asupra ținerii Registrului. (1)

Ținerea Registrului este supusă controlului intern și extern. Controlul intern se efectuează de deținătorul Registrului. Controlul extern privind crearea și ținerea Registrului este exercitat de către autoritatea administrației publice abilitată prin lege."

Norma precitată reglementează prerogativa de control extern exercitată de către autoritatea administrației publice abilitată prin lege (Agenția Relații Funciare și Cadastru). Totodată, aceasta nu reglementează procedura/principiile de desfășurare a controlului în speță. Astfel, datorită caracterului lacunar al normei și lipsei informațiilor în speță, sunt create condiții de exercitare a unor atribuții excesive de către autoritate.

Recomandarea: Se recomandă autorului reglementarea atribuțiilor autorității de control exercitate în vederea asigurării desfășurării funcției de control extern.

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Art.4 al proiectului: „Articolul 2. Obiectele înregistrării [...] 5) altă infrastructură (sisteme de produse petroliere, sisteme de irigare, sisteme de desecare, etc.).

Norma precitată supra nu reglementează exhaustiv obiectele ce urmează a fi supuse înregistrării obligatorii în Registrul obiectelor de infrastructură edilitară. Circumstanța în cauză riscă să determine interpretarea extensivă a normei de către autorități și formarea unei practici neuniforme la capitolul delimitării spectrului de obiecte pasibile înregistrării și atribuirii discreționare a unor obiecte la categoria în cauză.

În acest sens, accentuăm faptul că la elaborarea proiectului de act normativ, autorul, inter alia, trebuie să asigure că reglementările aprobate de executiv dispun de suficientă precizie, predictibilitate și coerență și oferă o anumită garanție contra exercitării arbitrare a prerogativelor puterii publice de către autoritățile administrației publice. Acțiunile date vor limita posibilitățile subiecților destinatari ai normei de modificare a normelor juridice și de a periclita stabilitatea regulilor instituite prin acestea.

Recomandarea: Se recomandă autorului revizuirea conținutului art.4 alin.(2) al proiectului (în special pct.5)) și reglementarea exhaustivă a tuturor obiectelor pasibile înregistrării în Registrul obiectelor de infrastructură edilitară conform amendamentelor Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.154 din 30.07.2015.

Art.10 alin.(3) al proiectului: „[...] 4) introducerea în Registru a volumului stabilit de informații despre obiectul de infrastructură tehnico-edilitară (date geospațiale și atributive), după caz;

5) introducerea în Registru a volumului stabilit de informații referitoare la drepturile asupra obiectului de infrastructură tehnico-edilitară;"

Normele precitate nu reglementează exhaustiv categoriile de informații ce urmează a fi concretizate/solicitate de către registrator în procesul de înregistrare a unui anumit obiect de infrastructură edilitară. În condițiile date, există riscul creării unei practici neuniforme la acest capitol și solicitării discreționare a unor acte confirmative/informații irelevante, stabilind astfel cerințe excesive pentru solicitanții serviciilor de înregistrare.

Recomandarea: Se recomandă autorului reglementarea și stabilirea unor valori de referință pentru categoriile de informații ce urmează a fi înregistrate.

6. Accesul limitat la informație, lipsa transparenței

Cu titlul de obiecție generală la prevederile proiectului

Conform prevederilor art.10 din Convenția Națiunilor Unite împotriva Corupției, ratificată de către Republica Moldova prin Legea nr.158-XVI din 06.07.2007 potrivit căruia fiecare stat parte ia, conform principiilor fundamentale ale dreptului său intern, măsurile necesare pentru a spori transparența administrației sale, inclusiv în ceea ce privește organizarea, funcționarea și procesele decizionale.

În aceeași ordine de idei, potrivit pct. 9 din Rezoluția (97) 24 a Comitetului de Miniștri privind cele 20 de principii directe pentru lupta împotriva corupției (adoptată de către Comitetul de Miniștri la 6 noiembrie 1997 la Sesiunea 101 a Comitetului de Miniștri), potrivit căruia statele asigură ca organizarea, funcționarea și procesul de luare a deciziilor în administrația publică să țină cont de necesitatea stringentă a combaterii corupției, în special prin stabilirea unei cât mai mari transparențe consistente cu nevoia de a asigura mai multă eficiență instituțională.

Recomandarea: *În contextul evaluării proiectului prin prisma standardelor anticorupție internaționale precitate, se recomandă autorului desfășurarea unui amplu proces de mediatizare și consultarea opiniei publice pe marginea inițiativei propuse, inclusiv prin organizarea dezbaterilor publice, audierilor publice, sondajelor de opinie, solicitarea opiniilor experților în domeniu, crearea grupurilor de lucru permanente sau ad-hoc cu participarea reprezentanților societății civile și persoanelor juridice vizate de proiect.*

Art.23 alin.(1) al proiectului: „Articolul 23. Finanțarea Registrului Registrul se creează din contul surselor bugetului național.”

Analizând norma propusă coroborat cu prevederile proiectului, remarcăm lipsa unor prevederi relevante ce ar reglementa careva proceduri de raportare a modului de gestionare a resurselor financiare bugetate.

Recomandarea: *În condițiile date, ținând cont de faptul că pentru implementarea inițială a proiectului instituția va fi finanțată din contul mijloacelor financiare bugetare, se consideră oportună stabilirea unor prevederi, ce ar evidenția obligativitatea elaborării și prezentării unor rapoarte periodice de monitorizare a activității (trimestriale, semestriale și anuale) ce urmează a fi prezentate Guvernului și plasate pe pagina web a ARFC.*

În acest mod, atât Guvernul, cât și societatea va fi informată cu privire la acțiunile întreprinse de către deținătorul registrului și a modului de gestionare de către acesta a sumelor alocate din contul bugetului de stat, cât și a modului de exercitare controlului extern asupra acestuia. Aceste măsuri se impun în special prin prisma raportării la prevederile internaționale (Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, ratificată de Republica Moldova prin Legea nr.158-XVI din 06.07.2007).

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

Implementarea prevederilor proiectului nu presupune aplicarea cărorva mecanisme suplimentare de control.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

Art.10 alin.(1) al proiectului: „Articolul 10. Procedura înregistrării obiectelor de infrastructură tehnico-edilitară și a drepturilor asupra lor. (1) Înregistrarea obiectului de infrastructură tehnico-edilitară și/sau a drepturilor asupra acestuia se efectuează la

cererea titularilor de drepturi”.

Norma propusă nu delimitează clar și exhaustiv subiectul responsabil de inițierea și înregistrarea nemijlocită a obiectelor pasibile și suportarea cheltuielilor aferente procesului, or sintagma „la cererea titularilor de drepturi” nu atribuie nivelul suficient de precizie normei. Astfel, în condițiile când proprietarul și gestionarul obiectului de infrastructură edilitară sunt subiecți diferiți, există riscul interpretării discreționare a normei de către subiecții vizati, fapt ce va complica și tergiversa per ansamblu procesul de înregistrare a obiectelor de infrastructură edilitară, cât și riscuri de corupție legate de atribuirea și suportarea cheltuielilor aferente procesului de înregistrare a obiectelor pasibile.

Recomandarea: Se recomandă autorului revizuirea normei și concretizarea subiectului ce urmează să inițieze procesul de înregistrare a obiectelor de infrastructură edilitară și va suporta cheltuielile aferente.

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin Hotărârea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006, în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție nr. 62 din 19.04.2013, de către

 Cristina Chistol
inspector al Direcției legislație și expertiză anticorupție
25 Ianuarie 2016

*Prezentul raport este publicat pe pagina oficială a
Centrului Național Anticorupție - www.cna.md*

**Anexa la raportul de expertiză anticorupție
asupra nivelului coruptibilității proiectului
de lege privind Registrul obiectelor de infrastructură tehnică - edilitară**

Nr.	Norma	Factori de coruptibilitate și alte obiecții	Analiza	Recomandarea
1	Art.5 alin.(4) pct.1) al proiectului: „[...] Registratorul are următoarele atribuții: 1) decide, în modul stabilit, asupra efectuării înregistrării, modificării înscrierii în Registru ori refuză efectuarea sau modificarea înscrierii respective;”.	Norme de trimitere	Sintagma: „în modul stabilit” conferă per ansamblu normei precitate un caracter de trimitere și drept consecință creează incertitudine cu referire la reglementarea aplicabilă raporturilor juridice în speță. Norma în cauză este generală, nu face referință la vreun act normativ concret, iar ulterior la etapa de implementare, stabilirea normelor juridice relevante aplicabile va fi dificilă, fapt ce va crea premise de coruptibilitate.	Se recomandă autorului reformularea amendamentului propus și evitarea sintagmelor generale care conferă incertitudine normei juridice. În acest sens, propunem substituirea sintagmelor prenotate, cu referințe concrete la prevederile actelor normative în vigoare aplicabile raporturilor juridice reglementate sau evidențierea expresă a modului de publicare a hotărârilor în speță.
2	Art.6 alin.(3) al proiectului: „Conținutul minim de date necesare pentru descrierea obiectului de infrastructură	Norme în alb	Norma propusă atribuie Agenției dreptul și competența de a elabora, în mod autonom, reglementări cu caracter normativ, fapt ce periclitează stabilitatea raporturilor juridice	În acest context, menționăm faptul că procedurile în cauză urmează a fi reglementate

	<p>tehnico-edilitară și a elementelor constructive ale acestuia în Registru și identificarea lor în dependență de tipul obiectului se stabilește de Agenție.”; Art.8 alin.(3) al proiectului: „Conținutul și modul de întocmire a documentelor ce servesc temei pentru înregistrarea obiectului de infrastructură tehnico-edilitară se stabilește de Agenție.”; Art.12 alin.(3) al proiectului: „Regulile privind depunerea cererii și a documentelor necesare înregistrării prin intermediul comunicațiilor poștale sau electronice se stabilesc de Agenție.”; Art.15 alin.(4) al proiectului: „Modul de efectuare a înscrierilor în Registru este stabilit de Agenție.”.</p>		<p>reglementate. În cazul utilizării normelor în cauză, elementele (factorii) coruptibilității nu sînt evidențiați direct, dar aceste norme contribuie la apariția altor elemente cu risc puternic de coruptibilitate: lărgirea atribuțiilor discreționare, stabilirea aleatorie a termenelor pentru prestarea serviciilor, cerințe exagerate pentru realizarea unor drepturi etc.</p>	<p>în cadrul unui/unor acte normative aprobate de către Guvern cu respectarea tuturor exigențelor de tehnică legislativă relevante, cît și a standardelor privind transparența decizională. Totodată întru depășirea riscurilor evidențiate în cadrul analizei anterioare, autorul poate atribui procedurilor în cauză o secțiune separată în cadrul documentului propus pentru expertiză, evitînd astfel, ramificarea excesivă a cadrului normativ de resort. Acțiunile date vor asigura accesibilitatea, stabilitatea și transparența reglementărilor legale în domeniu.</p>
3	<p>Art.13 alin.(1) al proiectului: „Articolul 13. Termenul de examinare a cererii. (1) Termenul de examinare a cererii nu trebuie să depășească 20 zile lucrătoare din data înregistrării ei.”.</p>	<p>Termene exagerat de lungi sau scurte</p>	<p>Conform prevederilor art.32 alin.(2) al Legii cadastrului bunurilor imobile nr.1543-XIII din 25 februarie 1998: „Termenul de examinare a cererii nu trebuie să depășească 7 zile lucrătoare din data înregistrării ei”. Prin urmare, raportînd prevederile art.14 alin.(1) al proiectului la normele precitate, remarcăm faptul că redacția propusă stabilește discreții excesive pentru subiectul ce exercită atribuția de examinare a cererii, or</p>	<p>Se recomandă revizuirea și micșorarea termenului de examinare a cererii.</p>

			termenul statuat este exagerat de mare.	
4	Art.14 alin.(3) al proiectului: „Decizia privind refuzul înregistrării se aduce la cunoștința solicitantului în scris.”	Termene neclare pentru luarea deciziilor	Norma propusă nu reglementează termenul de înștiințare a solicitantului în cazul refuzului înregistrării. În acest context, menționăm faptul că lipsa unor termeni clari pentru luarea deciziilor creează oportunități autorității pentru stabilirea acestora la propria sa discreție.	Se recomandă autorului reglementarea termenului de înștiințare a solicitantului în cazul refuzului înregistrării.
5	Art.21 alin.(1) al proiectului: „Articolul 21. Controlul asupra ținerii Registrului. (1) Ținerea Registrului este supusă controlului intern și extern. Controlul intern se efectuează de deținătorul Registrului. Controlul extern privind crearea și ținerea Registrului este exercitat de către autoritatea administrației publice abilitată prin lege.”	Competența de a aplica prevederea/luarea deciziei fără criterii clare	Norma precitată reglementează prerogativa de control extern exercitată de către autoritatea administrației publice abilitată prin lege (Agenția Relații Funciare și Cadastru). Totodată, aceasta nu reglementează procedura/principiile de desfășurare a controlului în speță. Astfel, datorită caracterului lacunar al normei și lipsei informațiilor în speță, sunt create condiții de exercitare a unor atribuții excesive de către autoritate.	Se recomandă autorului reglementarea atribuțiilor autorității de control exercitate în vederea asigurării desfășurării funcției de control extern.
6	Art.4 al proiectului: „Articolul 2. Obiectele înregistrării [...] 5) altă infrastructură (sisteme de produse petroliere, sisteme de irigare, sisteme de desecare, etc.).	Stabilirea condițiilor neexhaustive (autoritatea poate impune cerințe suplimentare arbitrare)	Norma precitată supra nu reglementează exhaustiv obiectele ce urmează a fi supuse înregistrării obligatorii în Registrul obiectelor de infrastructură edilitară. Circumstanța în cauză riscă să determine interpretarea extensivă a normei de către autorități și formarea unei practici neuniforme la capitolul delimitării spectrului de obiecte pasibile înregistrării și atribuirii discreționare a unor obiecte la categoria în cauză. În acest sens, accentuăm faptul că la elaborarea proiectului de act normativ, autorul, inter alia, trebuie să asigure că reglementările aprobate de	Se recomandă autorului revizuirea conținutului art.4 alin.(2) al proiectului (în special pct.5)) și reglementarea exhaustivă a tuturor obiectelor pasibile înregistrării în Registrul obiectelor de infrastructură edilitară conform amendamentelor Legii pentru modificarea și completarea unor acte

			<p>executiv dispun de suficientă precizie, predictibilitate și coerență și oferă o anumită garanție contra exercitării arbitrare a prerogativelor puterii publice de către autoritățile administrației publice. Acțiunile date vor limita posibilitățile subiecților destinatari ai normei de modificare a normelor juridice și de a periclita stabilitatea regulilor instituite prin acestea.</p>	<p>legislative nr.154 din 30.07.2015.</p>
7	<p>Art.10 alin.(3) al proiectului: „[...] 4) introducerea în Registru a volumului stabilit de informații despre obiectul de infrastructură tehnico-edilitară (date geospațiale și atributive), după caz; 5) introducerea în Registru a volumului stabilit de informații referitoare la drepturile asupra obiectului de infrastructură tehnico-edilitară;”.</p>	<p>Stabilirea condițiilor neexhaustive (autoritatea poate impune cerințe suplimentare arbitrare)</p>	<p>Normele precitate nu reglementează exhaustiv categoriile de informații ce urmează a fi concretizate/solicitate de către registrator în procesul de înregistrare a unui anumit obiect de infrastructură edilitară. În condițiile date, există riscul creării unei practici neuniforme la acest capitol și solicitării discreționare a unor acte confirmative/informații irelevante, stabilind astfel cerințe excesive pentru solicitanții serviciilor de înregistrare.</p>	<p>Se recomandă autorului reglementarea și stabilirea unor valori de referință pentru categoriile de informații ce urmează a fi înregistrate.</p>
8	<p>Cu titlul de obiecție generală la prevederile proiectului</p>	<p>Lipsa transparenței</p>	<p>Conform prevederilor art.10 din Convenția Națiunilor Unite împotriva Corupției, ratificată de către Republica Moldova prin Legea nr.158-XVI din 06.07.2007 potrivit căruia fiecare stat parte ia, conform principiilor fundamentale ale dreptului său intern, măsurile necesare pentru a spori transparența administrației sale, inclusiv în ceea ce privește organizarea, funcționarea și procesele decizionale. În aceeași ordine de idei, potrivit pct. 9 din Rezoluția (97) 24 a Comitetului de Miniștri privind cele 20 de principii directoare pentru lupta</p>	<p>În contextul evaluării proiectului prin prisma standardelor anticorupție internaționale precitate, se recomandă autorului desfășurarea unui amplu proces de mediatizare și consultarea opiniei publice pe marginea inițiativei propuse, inclusiv prin organizarea dezbaterilor publice,</p>

			împotriva corupției (adoptată de către Comitetul de Miniștri la 6 noiembrie 1997 la Sesiunea 101 a Comitetului de Miniștri), potrivit căruia statele asigură ca organizarea, funcționarea și procesul de luare a deciziilor în administrația publică să țină cont de necesitatea stringentă a combaterii corupției, în special prin stabilirea unei cât mai mari transparențe consistente cu nevoia de a asigura mai multă eficiență instituțională.	audierilor publice, sondajelor de opinie, solicitarea opiniilor experților în domeniu, crearea grupurilor de lucru permanente sau ad-hoc cu participarea reprezentanților societății civile și persoanelor juridice vizate de proiect.
9	Art.23 alin.(1) al proiectului: „Articolul 23. Finanțarea Registrului Registrul se creează din contul surselor bugetului național.”	Lipsa transparenței	Analizînd norma propusă coroborat cu prevederile proiectului, remarcăm lipsa unor prevederi relevante ce ar reglementa careva proceduri de raportare a modului de gestionare a resurselor financiare bugetate.	În condițiile date, ținînd cont de faptul că pentru implementarea inițială a proiectului instituția va fi finanțată din contul mijloacelor financiare bugetare, se consideră oportună stabilirea unor prevederi, ce ar evidenția obligativitatea elaborării și prezentării unor rapoarte periodice de monitorizare a activității (trimestriale, semestriale și anuale) ce urmează a fi prezentate Guvernului și plasate pe pagina web a ARFC. În acest mod, atît Guvernul, cît și societatea va fi informată cu privire la acțiunile întreprinse de către deținătorul registrului și a modului de

				<p>gestionare de către acesta a sumelor alocate din contul bugetului de stat, cît și a modului de exercitare a controlului extern asupra acestuia. Aceste măsuri se impun în special prin prisma raportării la prevederile internaționale (Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, ratificată de Republica Moldova prin Legea nr.158-XVI din 06.07.2007).</p>
10	<p>Art.10 alin.(1) al proiectului: „Articolul 10. Procedura înregistrării obiectelor de infrastructură tehnico-edilitară și a drepturilor asupra lor. (1) Înregistrarea obiectului de infrastructură tehnico-edilitară și/sau a drepturilor asupra acestuia se efectuează la cererea titularilor de drepturi”.</p>	<p>Lipsa responsabilității clare a persoanelor și autorităților</p>	<p>Norma propusă nu delimitează clar și exhaustiv subiectul responsabil de inițierea și înregistrarea nemijlocită a obiectelor pasibile și suportarea cheltuielilor aferente procesului, or sintagma „la cererea titularilor de drepturi” nu atribuie nivelul suficient de precizie normei.</p> <p>Astfel, în condițiile cînd proprietarul și gestionarul obiectului de infrastructură edilitară sunt subiecți diferiți, există riscul interpretării discreționare a normei de către subiecții vizați, fapt ce va complica și tergiversa per ansamblu procesul de înregistrare a obiectelor de infrastructură edilitară, cît și riscuri de corupție legate de atribuirea și suportarea cheltuielilor aferente procesului de înregistrare a obiectelor pasibile.</p>	<p>Se recomandă autorului revizuirea normei și concretizarea subiectului ce urmează să inițieze procesul de înregistrare a obiectelor de infrastructură edilitară și va suporta cheltuielile aferente.</p>